

คลินิกการกลืน (Swallowing Clinic)

การกลืน เป็นขั้นตอนเบื้องต้นของการส่งผ่านอาหารจากทางเดินอาหารส่วนต้นเพื่อลงสู่ “กระเพาะอาหาร” และ “ลำไส้” ซึ่งเป็นทางเดินอาหารส่วนล่าง เพื่อให้เกิดการย่อยและดูดซึมสารอาหารให้เกิดเป็นพลังงานต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. ให้การตรวจวินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกลืน ซึ่งหมายถึงผู้ป่วยที่มีอาการดังต่อไปนี้ เช่น กลืนติดกลืนลำบาก กลืนเจ็บ จุกแน่นในลำคอ ไอและสำลักขณะรับประทานอาหาร อาหารขย้อนขึ้นโพรงหลังจมูก

ผู้ป่วยที่มักมีปัญหาการกลืนได้แก่

๑.๑ ผู้ป่วยที่ความผิดปกติของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ ได้แก่ โรคไมเอสทีเนีย โรคพาร์กินสัน โรคเส้นเลือดในสมอง โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง เป็นต้น

๑.๒ ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดและ/หรือรับการฉายรังสีบริเวณศีรษะและคอ (Post head and neck surgery and / or irradiation)

๑.๓ ผู้ป่วยที่มีอาการอักเสบติดเชื้อในบริเวณช่องปาก คอหอย กล่องเสียง และ/หรือหลอดอาหาร

๑.๔ ผู้ป่วยที่มีสิ่งแปลกปลอมติดค้างอยู่ที่บริเวณช่องปาก คอหอย กล่องเสียง และ/หรือหลอดอาหาร

๑.๕ ผู้ป่วยที่สงสัยว่ามีอาการกรดในกระเพาะอาหารไหลย้อนขึ้นสู่กล่องเสียงและคอหอย

๒. ให้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพการกลืนโดยการกระตุ้น การเลือกอาหาร ตลอดจนการจัดทำของศีรษะที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ป่วยกลืนอาหารได้อย่างเพียงพอและปลอดภัย

๓. ให้การตรวจโพรงจมูก ช่องปาก คอหอย กล่องเสียง และหลอดอาหารด้วยกล้องระบบดิจิทัลส่องผ่านทางโพรงจมูก ทำให้แพทย์สามารถตรวจหาพยาธิสภาพในบริเวณดังกล่าวได้ถูกต้องแม่นยำ

Functional Endoscopic Evaluation of Swallowing (FEES)

คือ การตรวจสอบสมรรถภาพของการกลืน ในระดับช่องปาก และคอหอยผ่านทางจมูก ด้วยกล้องระบบดิจิทัล โดยใช้ยาชาเฉพาะที่

การปฏิบัติตัวก่อนรับการตรวจ

- รับประทานอาหารได้ตามปกติ ในวันตรวจ
- นำญาติมาด้วยหนึ่งคนในวันนัดตรวจ
- ลงชื่ออนุญาตให้แพทย์ทำการรักษา

- ใส่อยาชาเฉพาะที่ ในจมูก ๒ ข้าง ประมาณ ๒๐ นาที

ขั้นตอนการตรวจ

ผู้ป่วยนั่งเก้าอี้ตรวจ ศีรษะตรง ฟิงชนักเก้าอี้แพทย์ใส่กล้องส่องตรวจเข้าไปในโพรงจมูก เตรียมอาหารอ่อนเช่น ตะโก้ มะม่วงสุก และน้ำหวาน ให้ผู้ป่วยรับประทาน เพื่อประเมินการกลืนว่ามีเศษอาหารหลงเหลือติดค้างอยู่บริเวณฝาปิดกล่องเสียงหรือไม่

การปฏิบัติตัวภายหลังการตรวจ

ผู้ป่วยปฏิบัติตัวได้ตามปกติ

Transnasal Esophagoscopy (TNE)

คือ การส่องกล้องตรวจหาความผิดปกติของหลอดอาหาร และกระเพาะอาหารส่วนต้น ผ่านทางจมูก ด้วยกล้องระบบดิจิทัล โดยใช้ยาชาเฉพาะที่

การปฏิบัติตัวก่อนรับการตรวจ

- งดน้ำและอาหาร หลัง ๒๔.๐๐ น. คืนก่อนวันนัดตรวจ
- นำญาติมาด้วยหนึ่งคนในวันนัดตรวจ
- ลงชื่ออนุญาตให้แพทย์ทำการรักษา

- ใส่ยาชาเฉพาะที่ ในจมูก ๒ ข้าง ประมาณ ๒๐ นาที และอมยาชา ๕ นาที ก่อนตรวจ

ขั้นตอนการตรวจ

ผู้ป่วยนั่งเก้าอี้ตรวจ ศีรษะตรง ฟิงชนักเก้าอี้ แพทย์ใส่กล้องส่องตรวจเข้าไปในโพรงจมูก เพื่อตรวจหาสิ่งผิดปกติของหลอดอาหาร กระเพาะอาหาร ส่วนต้น หากพบสิ่งผิดปกติแพทย์จะทำการตัดชิ้นเนื้อเป็นตัวอย่างส่งตรวจ ประกอบการวินิจฉัย

การปฏิบัติตัวภายหลังการตรวจ

ผู้ป่วยงดรับประทานอาหาร ภายหลังการตรวจ ๓๐ นาที เพื่อป้องกันการสำลัก

Flexible Bronchoscopy

คือ การตรวจพยาธิสภาพของหลอดลม และท่อนลม ผ่านทางจมูก ด้วยกล้องระบบดิจิตอล โดยใช้ยาชาเฉพาะที่

การปฏิบัติตัวก่อนรับการตรวจ

- งดน้ำและอาหาร หลัง ๒๔.๐๐ น. คืบก่อนวันนัดตรวจ
- นำญาติมาด้วยหนึ่งคนในวันนัดตรวจ
- ลงชื่ออนุญาตให้แพทย์ทำการรักษา

- ใส่ยาชาเฉพาะที่ ในจมูก ๒ ข้าง ประมาณ ๒๐ นาที

ขั้นตอนการตรวจ

ผู้ป่วยนั่งเก้าอี้ตรวจ ศีรษะตรง ฟิงชนักเก้าอี้ แพทย์ใส่กล้องส่องตรวจเข้าไปในโพรงจมูก และแพทย์จะใส่ยาชาในช่องตรวจปลายของกล้องลงไปถึงท่อนลม เพื่อป้องกันไม่ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกระคายเคือง

การปฏิบัติตัวภายหลังการตรวจ

ผู้ป่วยปฏิบัติตัวได้ตามปกติ

จัดทำโดย

นางสาวนงศ์เยาว์ นุชนารถ
นางสาววิมลทิพย์ ศรีเจริญ
งานการพยาบาลผ่าตัด

ที่ปรึกษา

ผศ.นพ.ภาวิน เกษกุล
สนับสนุนการพิมพ์โดย

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๕๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๕๕๗

รหัสหน่วยงาน ๑๓๐๑๐๗๐๖

สงวนลิขสิทธิ์โดย พรบ.การพิมพ์ ๒๕๓๗

วันนี้คุณกลืนได้ปกติหรือยัง ?

โครงการสอนสุขศึกษาในหอผู้ป่วย

ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช